Ч. 62 (11.403). Львів, четвер 21. березня 1929. [illegible] Рік LVXII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„ПРОСВІТА“ в 1928 Р.

Львів, 20. березня 1929.

Завтра відбудуться Звичайні Загальні Збори Т-ва „Просвіта, на яких будуть обговорювати між іншим і підсумки праці Т-ва за останній рік. Ці збори матимуть характер ювилейних, бо відбуваються в ювилейному році (60-ліття) „Просвіти“. З уваги на такий їх характер ми побажалиб Т-ву, щоби вони відбулися гідно та спокійно. Бо на основі практики двох останніх літ можнаб робити висновки, що й ці збори будуть позбавлені спокою та належної поваги. В ювилейному році Т-ва це булоб щонайменше небажане.

Та приглянься тому, яких успіхів досягнуло Т-во за минулий рік? З друкованого звіту про діяльність Головного Виділу за останній рік довідуємося, що Т-во присвятило найбільше уваги освітньо-організаційній праці. Протягом останнього року засновано 216 нових читалень, так, що число їх зросло до 2934. По читальнях є 1923 бібліотеки, 1358 аматорських гуртків, 490 хорів, 64 самоосвітніх гуртків і 48 орхестр. Організаційно-освітні потреби читалень заспокоювало крім центра в окружних осередках і на місцях 86 філій „Просвіти“. За останній рік відбулося в читальнях 2.588 викладів, 5.910 театральних вистав, 529 концертів, а крім того 85 районових анкет в освітніх справах і 5 вищих курсів для освітніх робітників. Т-во мало в тому році 42 комплети мандрівних бібліостек, що були урухомлені та сповнили дуже гарно свою освітню ролю. Це без сумніву величанський вклад праці й труду в освітній рух за один рік.

Та нема сумніву, що праця представлялась би в тій ділянці ще краще, якби всі філії виконували свій обовязок супроти читалень і супроти централі. На 86 філій не прислало звітів з діяльности аж 25, а на всіх 2934 читалень не доставило звіту з діяльности аж 1564, тобто майже 53 відсотки. Таким чином подані в горі дані про освітню працю відносяться тільки до нецілої половини читалень. Аж 25 філій не прислало звітів, требa додумуватись, тому, що не мало за собою такої діяльности, що вартоб було нею похвалитися. Наслідком бездіяльности таких філій нема ні в них ні в централі контакту з читальнями з їх районів і тим самим нема образу діяльности та життя цілих соток читалень. А вони якесь життя всетаки проявляють, а деякі з них напевно й дуже гарне.

Попри те слід занотувати ще такий сумний факт в освітньо-організаційній ділянці Т-ва, як розвязання 28 читалень. За причину розвязання подала влада мотиви (в кожному окремому випадку інші), які загально можна специзувати в таких точках: 1) видавання в деяких читальнях стінної газети з партійною закраскою; 2) читання членами читалень політичних часописей; 3) участь членів читальні в передвиборчій акції до громадських установ, а також до сойму і сенату; 4) часті сходини членів читалень у вечірних годинах; 5) обговорювання політичних справ у читальні і 6) улаштування національних свят в осідку читалень. Одна читальня (в Янківцях) підпала розвязанню за те, що її виділ був у руках комунізуючої партії „Сель-Роб“. Загрозу розвязання дістала читальня „Просвіти“ в Івачові Долішнім (терноп. філія) за те, що деякі її члени мали займатися „комуністичною пропагандою“.

Число членів Т-ва (не читалень!) виносило в минулому році 12.888. На такі великі міліонові маси українського населення ця цифра членів страшно мала. З Америки було в тому році 380 членів. На „Дар Просвіті“ (8. грудня) вплинуло мин. року до 30. VI. 42.490 зол., а до 31. XII. ще 31.043 зол. З Америки вплинуло за той рік 354 долярів.

Видала „Просвіта“ в 1928 р. 22 книжочки, а в тім і календар на 1929 рік. Між виданими книжочками є два зразкові реферати на ювилейні свята „Просвіти“ (В. Мудрого і П. Петрика) та 12 відбиток з популярно-наукового журналу „Життя і Знання“. Отже видавнича діяльність Т-ва не була велика. Та іншою вона й не могла бути, коли зважити важкі матеріяльні відносини Т-ва, що всю свою організаційну і видавничу працю веде тільки з тих фондів, які отримує з вкладок, з видавництв і з „Дару Просвіти“ (8. грудня). Прибутки з майна Т-ва мінімальні, а попри те призначені вони на господарські інвестиції.

Цей рік був для Т-ва щасливий в економічному відношенні. Т-во не зробило ніякого нового довгу та перейшло в своїй грошовій господарці на шлях, що веде до фінансової рівноваги в Т-ві. Найбільше коштовним є в Т-ві все організаційний відділ, бо він вимагає найбільше вкладів, що можуть оплатитися для Т-ва щойно по літах.

Загально беручи Головний Виділ стає перед цьогорічні ювилейні Загальні Збори з додатнім білянсом, особливо в організаційній ділянці. Зі звіту видно, що праця в Т-ві кипить та розростається з дня на день. Вона є успішною і буде ще успішнішою тоді, коли її підтримає весь український загал, свідомий ваги освіти для народу.

Закордонний політичний огляд.

Берлін, 16. березня 1929.

I. Конференція репараційних знатоків.

Вже минає 5-ий тиждень від розпочаття нарад репараційної конференції. За тих пять тижнів тільки час до часу продирались крізь щільно замкнуті двері конференційної салі у паризькому готелі відомости про хід нарад. Панове репараційні знатоки є занадто недоступні, занадто себе чують суверенними панами положення, щоб вважати за потрібне повідомляти світ про хід їхньої роботи. Хоч мова про долю чи недолю тих широких мас населення, то всеж ті маси, ця „товпа“ мусить задовольнятись покищо тими одробинами вісток, що їх журналістам і репортерам вдається підслухати під конференційними дверима.

Живемо в часах, де економіка йде перед політикою і нинішній політик є по суті лише виконавцем волі економістів. Всякий нинішній міністр нічого не каже і нічого не робить, що перед тим не вирішили фінансісти. Тому, коли радять фінансісти — світ затримує віддих. Публична опінія? Преса? Яке їм діло до них? Суверени не люблять, коли їм перешкаджати і преса мусить ждати в передпокоях. Бо суверенами світа почуваються нині власне *вони*, фінансові магнати, міліярдери і мультиміліонери, ті, що позаймали всі міністерські місця в уряді Гувера, а на репараційну конференцію післали найсильнішого зпоміж себе, Дж. П. Моргана. Ліверпульські великі промисловці і банковці вислали до Парижа Стампа, марсейські фабриканти, торговці шовку і мануфактури мають своїм заступником президента французького держ. банку Моро, тяжка рурська індустрія заступлена президентом нім. держ. банку Шахтом і т. д. і т. д.

І справді, начеб почуваючи в собі силу суверенітету над цілим світом, репараційна конференція віби забула, що її найближче завдання це — управильнити німецькі контрибуції, усталити висоту рат, техніку трансферу і скількість платіжних років. Зійшовшись уже раз до купи міжнародня фінансієра начеб наявно унагляднила собі всю свою силу й ось так накреслила собі значно ширші рямці ділання, ніж це було спочатку передбачено. Початкові дебати справді йшли на тіснішу тему самих тільки німецьких репарацій. Відчитувано цілий ряд рефератів, зясовувано ситуацію — але ніхто не хотів робити конкретних пропозицій. Американці спершу тільки прислухувались. Не могучи добалакатись до нічого на пленумах, конференція розбилась на три комісії, щоб „студіювати матеріяли“. Але й в комісіях ніхто не хотів приходити до конкретних висновків.

Французи приняли таку точку погляду: „не ми бажали собі конференції а німці і тому нехай вони ставлять пропозиції“. Англійці ідентифікувалися до певної міри з французами. Італійці трималися невтрально. А німці співали свою стару мельодію: бажаємо від конференції передовсім усталення нашої платоздатности, бо без цього не можемо робити ніяких пропозицій. А платити ми можемо лише стільки, скільки ми є справді в силі платити. Тоді знов французи ставили справу в політичну площину, мовляв, ми цілком задоволені старим пляном Доза і нам конференція остільки важна, оскільки вона має вияснити, як комерціялізувати нім. борги і хто і скільки має Німеччині позичити, щоби задовольнити наші бажання. Так витворилось блудне коло, конференція почала сходити на методи европейської політики старого типу, де один противник старається схопити за живе другого засобами юридичних формулок і скомплікованої мережки дипльоматичних комбінацій, [illegible] зрештою прикрити нею противника. Одначе конференція почала разом зі своєю дипльоматією поволі застрягати.

Зенон Пеленський.

Блудне колесо.

Загострення господарської кризи в Рад. Союзі.

Як відомо, на початку минулого року пережив весь Радянський Союз тяжку збіжеву крізу. Щоби забезпечити містам реґулярну доставу хліба, мусіла комуніст. партія взятися до забутих уже способів добування збіжа від селян, яких уживано за часів військового комунізму, — до примусового відбирання його від „куркулів“ та взагалі від краще загосподарених селян. Ці заходи, що правда, дали урядові можливість забезпечити робітництво хлібом, але викликали дуже небезпечний настрій на селах, а крім того повстала нова, ще поважніша небезпека, що селянство почне занадто зменшувати засівну площу зернових культур.

Селянство віддавна веде завзяту *боротьбу* з більшовицьким ладом на економічному ґрунті і тепер воно перемогло. Уряд рішив радикально підвищити закупні ціни на збіжа, щоби бодай цим способом одержати його від селян і забезпечити його продукцію на біжучий рік. Одначе величезне збільшення грошевої сили селянства наслідком цього рішення означувало новий зріст небезпеки для уряду, і тому він рішив з подвоєною силою повести *боротьбу* проти „куркулів“ і спробувати, не знати котрий вже раз, знову внести на село елемент внутрішнього розкладу та боротьби. Через це відносини між селянством та більшов. владою не могли покращати, і наслідок проявився знову на початку цього року — в Радянському Союзі знову бракує збіжа для міст. Бракує його в Москві, бракує його також у Харкові.

Наслідком цього — як подає кореспондент „Нае Фрає Пресе“ інж. Бассехес з Москви — заведено по містах хлібові книжки, це значить, що уряд числиться в можливістю завести розподіл хліба. Покищо на ці хлібові книжки можна купувати хліб без обмеження. При тім лише „працююче“ населення одержало хлібові книжки, всі інші можуть купувати хліб, одначе мусять платити за нього два рази більше. А робітники одержали зовсім окремі книжки, — вони стали найбільше упривілейованою клясою.

Таким чином більшовицькому урядові не пощастило усунути або злагіднити аграрну крізу. Вона розвивається далі. Розвиток сільського господарства, як це сконстатовано офіціяльно, фатально відстає від розвитку індустрії, але в цьому нема жадного дива, коли взяти на увагу цілість господарської політики більшовиків.

Одначе не краще стоїть справа також з промисловістю в Радянському Союзі. Тут теж помічаються явища крізи. Коли кілька літ тому більшовицький уряд виробив плян індустріяльної політики і почав переводити його в життя, він не подумав про те, що індустрія протягом ряду літ, поки вона зможе як слід покривати потреби населення, мусить бути диктаторським споживачем. Більшовицька влада може системою хлібових книжок регулювати споживання хліба населенням. Та інакше стоїть справа з забезпеченням індустрії. Уряд не може ризикувати, щоби через недостатнє забезпечення індустрії сировиною стали різні підприємства. Тому він мусить мобілізувати всі сили населення на користь індустрії. Крім того при нових вкладах в індустрію

допущено ряд помилок. Одною з цих помилок була — на думку Бассехеса — передчасна будова силових електричних централь, без рівночасної будови індустріяльних підприємств, які могли би раціонально використовувати електричну енергію. Наприклад транскавказька силова централя коло Тифлісу не має жадних виглядів на те, що зможе колинебудь збувати свою електрику комусь, хто зможе за неї платити. Тепер переводиться будова одної з найбільших водних централь Европи „Дніпрельстану", і тут тепер повстає те саме питання: кому буде він давати свою енергію. А будова й удержання цих централь коштує величезні суми.

Таким чином ситуація витворилася така, що протягом найближчих пяти-шести літ уряд мусить докладати всіх сил і напружувати фінансові сили населення до крайности, щоби довести до кінця розпочате, щоб не пішли на марно видані вже досі гроші.

Найголовнішою журбою уряду стає удержання на дотеперішньому рівені своєї валюти. Тут мусить уряд за всяку ціну не допустити до зменшення покупної сили червінця бодай для робітників. І це він осягає засобами, які дуже добре характеризує саму суть його господарської політики. Карбованець у руках робітника має зовсім іншу покупну силу, ніж в руках інших верств населення. Робітники інакше платять за мешкання, інакше платять за всякий крам, інакше платять за хліб. Так повстає „мешканевий карбованець", „товаровий", а тепер ще й „хлібовий". А грошеві засоби, які держава мусіла дати селянам, підвищивши їм ціни за збіжа, вона відбирає славетними „ножицями", себ-то ріжницею між цінами на сільсько-господарські вироби й на вироби індустріяльні. Карбованець в кишені селянина не сміє під більшовиками мати тої самої покупної сили, що в кишені робітника.

Так більшовицький уряд мусить відбирати одною рукою те, що дає друга, мусить хитатися на всі боки. Вся його політика тепер характеризується станом несталої рівноваги та кризи.

Подвиги еспанського диктатора.

Димісія професорів мадритського університету.

Наслідком розпорядження диктатора Еспанії, Прімо де Рівери, про замкнення вищих шкіл та видалення зі столиці всіх студентів у звязку зі студентськими протиурядовими демонстраціями тих останніх, подалися до димісії всі професори медичного та правничого виділів. Уряд димісію професорів правничого виділу приняв, а професорів медичного факультету не приняв. Тепер уряд підготовляє плян масового арештування студентів.

На парляментарній арені.

Промова посла д-ра С. Біляка при мотивуванні негайности внеску Українського Клюбу в справі подій у Жабчу на пленарному засіданні сойму дня 15. III. 1929 р.

„Висока Палато!

Події, які в останніх днях лютого ц. р. зайшли в Жабчу, пов. Луцьк на Волині, безумовно потрясли своїм траґізмом душу кожного українця, без огляду на його релігійне віроісповідання і політичні погляди, бо вони живо пригадують часи релігійного фанатизму і боротьби двох церков на українських землях, — західної і східньої — в XVII. ст.

Ось можливо найкоротше зіставлення цих подій:

Перед 2—3 роками виринули поміж населенням с. Жабче, луцького пов. і тамошнім православним парохом о. Турянським непорозуміння на матеріяльному ґрунті. Ці непорозуміння використали деякі кола для пропаґанди східнього обряду католицької релігії, наслідком чого 7 родин перейшло з православя на католицизм східнього обряду, який залишається під єрархією рим.-кат. епископа Шельонжка в Луцьку. Під проводом т. зв. уніятських священиків Пилипенка т. зв. уніяти зайняли підступом, з радше насильством в дні 7. VII. 1928 р. частину парохіяльного будинку, а добувши підступно церковні ключі зайняли церкву в Жабчу і відправляли в ній свої богослуження до дня 14. X. 1928 р. Нарікання і скарги православних залишилися без позитивної відповіди, а волинський воєвода обіцяв лише перевести в селі плебісцит, щоби устійнити, по чийому боці більшість вірних. Православні, терпеливо ждучи висліду своїх скарг, правили богослуження чи то на дворі, чи по приватних хатах. Дня 14. жовтня 1928 р., котрий був урочистим днем патронки церкви, православні ввійшли до церкви, відправили урочисту Службу і потім зачинили двері церкви своєю колодкою. На слідуючий день „уніяти", користаючи з поновного відкриття церкви, зачинили православних на колодку і силою придержали їх в церкві цілий день 15. X., цілу ніч і слідуючий день 16. X. Пізного вечора поліція випустила православних з церкви і одночасно церкву запечатала.

Такий стан тривав до 20. лютого ц. р. Того дня зауважили як православні так уніяти, що печатки зірвані і церква відчинена ключем. У церкві запримічено брак одної чаші і церковних риз. На вістку про це православні, в числі около 200 осіб, пішли до церкви з нинішнім їх священиком о. Сагайдаківським і наново посвятили спрофановану святотатством церкву. Парохіяни рішили разом із священиком залишитися в церкві так довго, аж повернуть їм церкву. Слідуючого дня, себто 21. лютого, прибуло до села 32 поліціянтів з аґентами і заступником повітового команданта поліції Кулешою. Поліціянти окружили церкву зі всіх сторін, а в селі заведено стан, який живо нагадував виїмковий. Населення було змушене безплатно прокормлювати поліціянтів і достарчати їм підводи по 7—10 денно. Від неділі 24. лютого відрізано церкву від зовнішнього світа і одночасно поліція ввійшла до середини церкви. Частина парохіян вийшла з церкви, в середині залишилося яких 100 осіб, а між ними старці, жінки і діти від 10 літ вгору. 7 днів не допускали до середини церкви ні води, ні харчів, поліція забрала навіть з церкви малу залізну піч, а в ночі з 27. лютого виняла входові двері, щоби присутніх примусити морозом вийти з церкви. Такий стан тривав до 1. березня 1929 р. В тому дні поліція, яка перебувала в середній частині церкви, — ввійшла і до тієї частини церкви біля вівтаря, і усунула звідтам вірних не перебираючи в засобах при усуванні; не пощадили навіть священика, на якому при усуванні знищили церковні ризи. Мліючого священика вложено на санки та перевезено до хати солтиса, де поліційний аґент зняв з нього подерті ризи. Негайно після опорожнення церкви арештовано 6 осіб, а між ними священика, церковну службу і б. учительку Дембицьку та скутих відставлено до суду в Луцьку. Церква по нинішний день запечатана.

На жаль, цей траґічний факт є не лише проявом нинішньої фатальноїситеми церковної політики на Волині, але що більше є нарушенням підставових принципів приватної власности, отже ладу і правного порядку, ґарантованого обовязуючою досі конституцією.

З вище описаного факту, ствердженого цілим

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.[12)]

Оповідання.

(Продовження.)

Зіляр зірвав з тієї троянди один цвіт і два листки, засушив їх дбайливо, приліпив до паперу й підписав...

До цих пожовклих, засушених троянд подібні й літописні вістки. І тут за кожним засушеним темно-жовтим листком стоїть давнє свіже життя, його кров, його сміх, його завзяття, його горе.

— „Коли князь Святослав виріс і змужнів, почав збирати численних і хоробрих воїнів і легко ходячи, як леопард, творив багацько воєн", — пригадував собі з літопису... Кожне речення — довгі роки праці! Нераз порівнював трудноші, на які натрапляв, з будуванням дому на пустому острові. Він сам мусів бути будівничим і сам випалювати цеглу, з якої мав ставити дім, і сам обтісувати дерево й сам мурувати, ставити стіни й покрівлю, й сам виправляти стіни й розмальовувати їх. Усю роботу, яку в інших народів виконували сотки специялістів, він мусів робити сам від початку до кінця. Та нехай буде! Ці всі трудноші він переможе, але перед ним ставав новий вал: Що він пережив? Який мав життєвий досвід? У яких краях був? У „Невольнику" каже старий Степанові:

. . . . . треба буде
і на чужі люди
подивитись, як там живуть:
Чи орють,
чи на неораному сіють,
і просто жнуть,
і немолоченеє віють
та так і мелють і їдять —
все треба знать!

А де він був? Що він бачив?

І вкінці, коли — здавалося — він уже всі ті трудноші пройшов, коли зібрав уже стоси матеріялу і коли приходилося з нього творити, — той матеріял ставив опір. З отсього матеріялу треба було сотворити одно ціле, живе, гарне. Це легко сказати! Які муки переходив він при цьому! Як часто перетоплював у душі щире золото — а до нього вмішувалася глина і залізо, мідь. Як часто вже ось-ось усе було перетоплене — як життя, життя поневоленого народу поривало і його із собою й відривало від його праці, якій посвячував дні й ночі. Часом уже вилляв із свого золота нове життя, та воно було не те, не те... Не віддавало тієї ідеї, яка зродила ввесь труд, усю працю. Тоді було йому жаль, але він уже так сильно вмів панувати над собою, що одна хвиля болю і він — нищив усе за одним замахом. Розбивав усе на дрібонькі шматки і знов зачинав наново працювати. І знову виливав своє золото у форму, — як бачив, що ідея вже вилляялся. А потім знову відсував усю працю, щоб по якомусь часі зачинати її наново...

Оце було, чим жив, чим радувався і чим сумував. Чи мав це все їй розказувати? Мав її втаємничувати у свою скриту, таємну робітню? А хочби й так — чи була вона в силі його зрозуміти? Здається, ні... Один Грицько його розумів, бо сам боровся таксамо з матеріялом, з формою. Він один, — тому й приятелювали, знали таємниці один другого.

Ксеня... можливо, що тому саме вона й подобалася так йому, що була так далеко від того всього. До неї приїхав оце як борець, що по бою зайде в село і сяде й любується малими котятами, які граються... який підчас бою любується голосом сопілки, що несеться із села. Так і тих кілька хвилин, що пережив тут, були йому затишним спочинком. Тому й сподобалася так йому, в тому розкішному саді, на тлі нив, серед безтурботного сільською спокою...

Не любив, ненавидів тих дуже мудрих дівчат, що розмовляли, як от Міся, тільки про психольогію і фільософію... А який та Міся має смішний гостний ніс!... І той ніс йому ввижався, ставав ще гостріший, став видовжатися — і Стецько захропів...

— — — — — — — — — —

— Тютенька, тю-тю!... Тютенька, тю-тю! — почув Стецько і прокинувся. Вже був день. Глянув, а Грицько сидить при столі.

— Ти не спав?

Але Грицько махнув тільки рукою в його бік. Стецько замовк. Грицько вже тільки вигладжував своє слово. Як добрий столяр по скінченій роботі згрубша відійде від неї на пару кроків і приглядається, а потім ще тут і там потягне гиблем, і потім знову відійде й коли вже видасться йому, що все вже добре, приступить знов і стає аж тепер вигладжувати рівно й гладко, — так і Грицько вигладжував тепер свій вірш. Ще тут якесь зайве слово, а там не досить мельодійне, а це не відбиває добре змісту...

Стецько стежив пильно очима за Грицьком. Минуло кілька хвилин, як Грицько встав, усміхнувся й каже:

— Слухай!

І став читати коротенький вірш. Оспівував її красу й молився до неї.

Стецько кивнув головою, ще задуманий.

— Ах, це чудове, чудове! — обізвався Багрій. Він підвівся на постелі і протирав очі. — Я все чув, я все чув! Поет, ну, поет, та й годі. Диви, диви, яке то він вміє! Чудове, ну, чудове! А ще колиб таку знайти в житті! Ось я вже рік шукаю і такої ще не бачив! А ще до такої з пять тисяч приданого! — і він сам став реготатися.

Зареготалися й вони обидва.

— Ви мене зле не розумійте! — боронився Багрій. — Що поезія — то поезія, це я розумію, але що придане — то придане! Без приданого — якже тут женитися?! Але що поезія — то поезія. Щиро й сердечно гратулюю вам. Ви певно небавком видаєте свою книжку? Не забудьте й мені одну прислати, оправлену і з посвятою як знайомому... розуміється, даром. А придане — це таки придане!

(Продовження буде.)

рядом віродостойних свідків, виходить, що адміністраційна влада не лише не взяла в оборону права власности православної церкви і не потягла до карної відповідальности осіб, які ці права нарушили, або нарушення спричинили, але навіть наслідком опечатання церкви і кількамісячного позбавлення православних можливости з користування церквою, станула по стороні неправного захоплення приватної власности. Виходить, що влада потурає релігійній боротьбі на Волині, боротьбі, яка в наслідку потягає за собою анархію і злочинні діла; що поведінкою поліційних органів ображено релігійні почування українського населення і позбавлено його підставової релігійної свободи та що в цей спосіб робиться з релігії знаряддя небезпечної політичної гри, дискредитуючи таким робом принцип католицької церкви. З наведених причин просимо рішити негайність зголошеного нами внеску".

Голоси представника уряду і представника ББ про Жабче.

Після промови посла д-ра Біляка, представник уряду директор Департаменту Віроісповідань гр. Франціщек Потоцький освітлив зі свого боку події в Жабчу, запевняючи, що в мин. році на східньо-католицький обряд перейшла більшість мешканців Жабча, що церква була запечатана на домагання самих православних, що адміністраційні власти поводилися дуже тактовно і що арештовано („затримано") лише 4 світські особи за підбурювання села та за зірвання печатки. О. Сагайдаківський, мовляв, не був і не є арештований.

Урядового погляду боронив теж делеґат Клюбу ББ посол Сеґейда (волинський „русин"), який запевняв, що справа не є зовсім пильна, бо нема потреби жадного ратунку. П. Сеґейда став на становищі, що церква належить до т. зв. уніятів, бо православні с. Жабче перейшли до унії. (Не диво, що підчас такої його промови лунали оклики: „ви продали вже своє православя"!). Сеґейда боронив теж органи поліції, які, по його словам, поводилися дуже спокійно. (Характерно, що посол Сеґейда, накидуючися на Український Клюб за його внесок в справі Жабча, ані разу не сказав, що мова про унію „всходнього обжондку", лише промовляв так, начеби в Жабчу йшла боротьба поміж православною та греко-католицькою церквою і що, мовляв, тепер уніятські посли з „демагогічних причин" боронять православя проти унії! Таке ставлення справи є ще одним причинком до характеристики п. Сеґейди, який нині в поті чола „відроблює" свій мандат).

•

Негайність внеску прийнято голосами лівиці і „меншостей", проти ББ і правиці.

Розвязання Союзу Українок.

Урядова постанова про розвязання.

Виділ львівського товариства „Союз Українок" дістав в понеділок, дня 18. березня такий урядовий акт:

„Львівське Староство Ґродське. У Львові, дня 16. березня 1929. Ч. 164/29 пф. До Управи Товариства „Союз Українок" на руки голови пані посолки Рудницької Мілени у Львові, вул. Вербова 6. — Доходження, переведені адміністраційною і судовою владою виказали, що дня 17. лютого 1929 р. члени Товариства „Союз Українок" у Львові з нагоди уряджуваної „Союзом" панахиди за душу Ольги Басарабової в Преображенській церкві влаштували нелеґальну грошеву збірку і маніфестаційну продаж кокардок нібито на цілі комітету допомоги політичним вязням, наслідком чого Товариство допустилося переступлення своєї статутової діяльности, беручи участь в акції різко політичного характеру. — З уваги на повищий стан Львівське Староство Ґродське на основі § 25. уст. 2. закону з дня 15. XI. 1867 ч. 134 Дпп. завішує діяльність Товариства „Союз Українок" у Львові з нинішнім днем. — Від цеї децизії прислугує право відклику, який можна внести до 14-ти днів, рахуючи від слідуючого по доручені децизії дня до Уряду Воєвідського у Львові через Львівське Староство Ґродське. — Відклик не має здержуючої сили для виконання цієї децизії. — Ґродський староста **Кльоц**".

Таким чином „Союз Українок" з вчорашнім днем правно перестав істнувати. Як бачимо, то його ліквідація прийшла для дотичних урядових чинників доволі легко. Не сумніваємося, що проти постанови Ґродського Староства внесе Виділ „Союзу Українок" відклик до Воєвідства у приписаному речинці. Але не хочеться вірити, щоби цей відклик мав якийнебудь успіх і щоби він спричинив ревіндикацію прав для розвязаного Товариства.

На Балкані.

Заключення умови між Югославією й Грецією.

Минулої неділі в Женеві підписано дуже важну умову між Югославією та Грецією. А саме, грецький міністр закордонних справ Карапанос та югославянський міністр закорд. справ Кумануді підписали шість протоколів, що регулюють справу утворення в Солуні югославянського порту, а також справу комунікації товарової, портової, митної, почтової і т. д. Весь югославянський привіз і вивіз через Солунь, крім звичайних санітарних формальностей, не буде підлягати жадній контролі грецьких властей.

Таким чином Югославія зробила дуже важний крок наперед в справі забезпечення собі можливостей свобідного економічного розвитку, бо забезпечила собі цею умовою з Грецією свобідний і догідний морський порт.

Переговори в справі заключення договору про приязнь та арбітражний (мировий) суд, ведені рівночасно в Женеві та Парижі, ще не покінчено й рішено продовжувати їх у Білгороді.

З життя українців в Югославії.

Загальні збори Українського Товариства „Просвіта" в Білгороді.

Дня 3. ц. м. відбулися IV. звичайні загальні збори Українського Т-ва „Просвіта" в Білгороді (С. Х. С.) у власній салі „Велики Ґрантовац", Негушева вул. ч. 59. Збори були настільки цікаві, що подаємо їх хід.

Збори отворив голова Т-ва п. Іван Будз і здав вичерпуючий звіт з праці Т-ва за минулий рік як в ділянці просвітній (12 відчитів у Білгороді і 2 в Новому Саді), так в ділянці театральній та хоровій. Слід зазначити, що в Т-ві, після виходу незадоволених „більш свідомих елементів", почалася без сварок живіша праця й діяльність, а специяльно велика активність театральної та хорової секції. Неожиданий успіх драми „Невольник" є найкращим доказом, що українці в Білгороді перейшли на ширший терен праці, з чим стали рахуватися вже й тутешні російські еміґранти, бо прихильність сербів стала вже повертатися в бік українців.

Секретар Т-ва п. Тумір відколовся з незадоволеними, тож секретарський і бібліотекарський звіт відчитав п. Федір Сивак, жалуючися, що книжок в Т-ві мало. Радить звернутися до просвітніх товариств у краю, Америці й Канаді, а також до приватних людей, по книжкові допомоги. Підносить щедрий дар у книжках (комплети „Літ.-Наук. Вістника") д-ра Василя Полянського, полковника-лікаря в Білгороді.

Скарбник Т-ва п. Іван Школьник жалується, що каса порожна. Члени по більшій части бідні і не могли платити своїх членських вкладок. Ледви вистарчало на заплачення помешкання для Т-ва, а не можна було купити ні книжок ні висилати передплати на часописи. Т-во рішилося в останній хвилі фінансувати виставу „Невольника", яка пройшла так гарно, тільки завдяки підмозі кількох ідейних, заможніших членів білгородської „Просвіти".

Володимир Вільковський, як голова ревізійної комісії, здав короткий звіт про взірцеве ведення касових книг та поставив внесення уділити абсолюторію уступаючому виділові, яку й уділено одноголосно.

Після того вибрано новий виділ Т-ва в такому складі: голова: Іван Будз, шеф комерц. служби Т-ва „Путник"; заст. голови: Евзебій Черський, представник закорд. фабрик.; техн. помічник голови в театральних справах: М. Манґлер, урядовець ген. дир. держ. залізниць; секретар: Володимир Вільковський, ґімн. професор; скарбник: Федір Скуратівський, шеф відділу уряди. спілки; бібліотекар: Н. Федота, студент прав; заступники виділових: Федір Сивак, зал. урядовець, В. Хрипак, комерсант, І. Борисполець, студ. техніки. Голова ревізійної комісії: Павло Шура-Павлович, шеф орґанізації „Утона"; члени: І. Щербак, урядовець мін-ства війни, І. Школьник, шеф книговодства т-ва „Путник".

Новий виділ у своїм теперішнім складі дає запоруку, що життя в „Просвіті" піде бистрішим темпом. Тимсамим і українська справа в Югославії повинна в цьому році найти богато зрозуміння, а навіть симпатії серед усіх кол тутешнього громадянства.

Б.

Жертвенність і бізнес.

На Загальних Зборах „Ревізійного Союза Українських Кооператив", що відбулися у Львові дня 14. березня ц. р., явився голова американського „ОБЄДНАННЯ" ред. Ревюк. Провідник зборів інж. Павликовський, витаючи дорогого гостя за океану, подякував за дотеперішню поміч старому краєві та підніс між іншим ось яку справу: Три роки тому витали ми б. голову тогож „Обєднання" о. Споліталевича і при цій нагоді предкладали, щоби американські „бізнесмени" вкладали свої капітали в краєві українські кооперативи і підприємства до обороту на добрий відсоток. Таким чином доливалиб вони до цього здорового орґанізму необхідної крови, себто давалиб нам матеріяльну змогу поширити кооперативну орґанізацію й на інші її ділянки, чим уможливилиб нашу економічну незалежність і з того й вони малиб певні користи. Досі не прийшло до реалізації цього корисного для обох сторін пляну. З тоюсамою пропозицією звернувся провідник зборів до теперішнього голови. Свою привітну промову закінчив менше більше так: — Досі американське „Обєднання" розвивало тільки допомогову й філянтропійну акцію, пересилаючи її ріжним старокраєвим установам. Від тепер повинні наші американські земляки вкладати свої гроші в наші підприємства на інтерес-бізнес. Це буде здорова акція, побудована на життєздатних моральних основах, бо кожна підмога ослаблює віру у власні сили і тому є деморалізуюча.

Інж. Павликовський має повну слушність, якщо мав на увазі економічно-фінансові установи. Одначе є установи культурно-освітні і виховні, які своєю працею якраз підготовляють ґрунт під економічно-фінансову акцію. Їхнього істнування не можна будувати на бізнесовій основі, а тільки або в великій части на жертвенности. Та жертвенність і бізнес, це дві справи, які собі не суперечать, себе не виключають, а відповідно використані можуть себе тільки взаїмно доповнити на обопільну користь.

Розуміється, як взагалі кожна справа на світі, таксамо і жертвенність чи допомога має свою темну і ясну сторінку. Конкретно: загально беручи — має вона практично-освідомляюче і високе національно-педагогічне значіння і тільки невідповідно уділена чи ужита може бути дійсно причиною деморалізації, а особливож як її уділяється у виді милостині.

Давати милостиню сильній, працездатній одиниці, давати милостиню кооперативі чи якому підприємству — це очевидно рівнозначне з убиванням ініціятиви і віри у власні сили в даної одиниці чи орґанізації. — це безумовно деморалізуюче. Одначе даток на українських інвалідів, на освітню працю, а особливо на „Рідну Школу" не можна назвати милостинею. Це радше сповнення обовязку, це належне признання для героїв, що потерпіли за святу справу, — це якраз вливання тої животворної крови в установу, яка має на меті удержання при житті і відродження нації через доцільне виховання її молодого покоління для здобуття ясної, світляної майбутности.

Киньмо оком кругом себе, як представляється приватне шкільництво у наших сусідів під Польщею, а як у нас.

Офіціяльна статистика з 1. грудня 1925 р. виказує ось який стан приватних народніх шкіл в Польщі:

німецьких	приватних	народніх	шкіл	460
польських	"	"	"	451
жидівських	"	"	"	316
литовських	"	"	"	86

В 1927/28 шк. році було білоруських приватних народніх шкіл 9, а стінний календар „Рідної Школи" на р. 1929 виказує 45 українських народніх шкіл і збірних лекцій „Рідної Школи". Крім того „Рідна Школа" удержує 10 ґімназій, 5 учительських семинарій, 23 захоронки і літочі садки, 8 фахових шкіл, 4 постійні ремісничі курси, 7 бурс, уладжує ріжнородні курси: фахові і освітні, для неграмотних та українознавства.

Звідки черпають ті приватні школи засоби на своє удержання?

На польські приватні школи окрім численних збірок з нагоди щорічних свят: 3. травня, ґрунвальдських, річниці відродження Польщі і т. п. та обовязкової „данини" на „Товаржиство Школи Людовей" — головним засобом удержання є державна підмога. — Тут мушу зробити ось яку замітку: Зі загального числа населення Польщі на самих поляків в найліпшому разі припадає дві треті себто 67 проц. а на інші народи щонайменше 1 трета себто 33 проц. Та на загальне число всіх державних народніх шкіл у Польщі є польських 92.4 проц. а непольських тільки 7.6 проц. І такий стан для поляків, видно, не вдоволяючий. У своїй експанзивній, асиміляційній діяльности уважають конечним попри дуже дбайливі та енерґійні заходи в тому напрямі всіх шкільних урядових чинників — потягну-

ти й приватну ініціятиву, що й проводять з великим успіхом.

На німецькі приватні школи крім оподаткування німецького населення під Польщею йде підмога від німецького народу зпоза Польщі, яку оцінюється на 3 міліони нім. марок в золоті річно.

На жидівські приватні школи вистарчають датки будь-що-будь фінансово дуже сильного жидівського населення Польщі тільки в одній шестині, а пять шестин складають американські жиди й американські жидівські організації, з яких один тільки „Мітет“ має давати по 25.000 долярів місячно.

Що литовські школи не утримуються найбільшим у Польщі литовським населенням і що за ту ціль дістають підмоги від литовського народу зпоза Польщі — це самозрозуміле.

Тільки українці і білорусини є майже всеціло здані на власні сили. Тому в порівнанні з іншими народами число наших приватних народніх шкіл розмірно ще невелике та й їх важко приходиться удержувати. Всеж таки датки наших американських братів, надслані до Головної Управи „Рідної Школи“ становили поважну суму а саме: Без тих датків наше приватне шкільництво найшлось би було в дуже важкому ба навіть катастрофальному положенні.

(Докінчення буде.)

Іван Герасимович.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Одна з порад.

Як воно не дивно, але так є. Звертаються до мене люди за ріжними порадами, так начеб я був автором книжки: „Як жити і що робити?“ Один просить порадити, що робити з недоброю тещею, другий питає, чи у Львові жінки також зраджують мужів, третій радиться, які образи купувати, а четвертий, які образи вимагають поєдинку. Переважно звертаються до мене мужчини, але буває, в ряди-годи шукає в мене поради і жіноцтво.

Ось передімною лист із далекої провінції:

„Вп... і т. д.

Ми хотілиб уладити вечір на дохід вдів і сиріт по воєнних кавалерах. Попередній вечір на дохід вдів і сиріт по політичних трупах не вдався тому, що був зле зорґанізований і не мав цікавої програми. Будь ласка, порадьте нам, як такий вечір уладжується, чого на ньому треба і чим найбільше розбавляться учасники.

Остаємо... і т. д.

(слідують підписи)“.

Не люблю відповідати на листи, але цей останній зачіпає таку важну квестію, що мушу дати пораду. Адже з досвіду знаю, які нераз наші „вечорі“, „андреї“, чи „маланки“ скучні та беззмістовні. Щоби не видавати на марку, пишу в часописі:

„Вп. Пані!

Питаєте мене, як уладити вечір на дохід... когось там. Признаюся, що абсолютно не знаю, як уладжується такий вечір, щоби він приніс дохід. В нас, у Львові, це така рідкість, що за останніх десять літ на пальцях можна почислити. Але, я думаю, річ не в доході.

Питаєте, чого на такім вечорі треба...

В першу чергу треба комітету. Без нього ніякий вечір немислимий, так як життя українця немислиме без засідань. Вибраний комітет повинен складатися з людей, які між собою не сваряться. Певна річ, що це в малому місточку тяжке завдання, але зробити можна.

Щож до самого вечора, то справа ускладнюється через національну жалобу. Танці, ця перша, друга, третя і т. д. точка програми відпадають. Хіба, що обійдете жалобу виступами сольотанцерів, але тоді всі танцюючі схочуть бути тими солістами і може вийти авантюра.

Чим найбільше розбавляться учасники?..

Дотеперішній звичай був такий, що учасники найбільше бавилися самі собою: обмовою, сваркою, запиванням непорозумінь і т. п. Але коли щиро хочете розбавити до сліз публику, то зорґанізуйте фантову льотерію. Очевидно, не таку звичайну, але льотерію веселу.

До цього треба богато фантів і то добрих. Наприклад: кури, гуси, індики, килими, порцеляна... На таку патріотичну ціль напевно легко зберете їх.

Коли прийде до льосування, постарайтеся, щоби комітет повигравав що найліпші фанти. Побачите, яка буде веселість, скільки жартів і реготу не тільки серед учасників, але й серед загалу.

Ручу Вам, що Ваш вечір остане на довго в памяти, а на другий рік вибори до комітету будуть уже відбуватися так, як вибори до сойму, при чому ніколи не забракне кандидатів.

Остаю з пошаною

Галактіон Чіпка.

По широкому світі.

У Данії здобули більшість при міських виборах соціялісти.

У найближчім тижні відбудуться в Англії доповнюючі вибори до парляменту на 9 місць опорожнених у парляменті наслідком смерти 9 послів.

При берлінських виборах до рад, що мали вибрати представників комунікаційних підприємств (підземельні залізниці, автобуси, трамваї) більшість голосів дістали комуністи.

Звістки з Мексику майже щодня заперечують учорашні факти: телеграма з Тореону каже про перемогу повстанців; телеграма уряду про перемогу державної армії.

Здоровля анґлійського короля покращало настільки, що є можливість його повороту до влади.

Зміни в польськім уряді?

Марш. Пілсудський премієром?

У звязи із недалеким замкненням бюдж. сесії сойму сподіються реконструкції кабінету Бартеля. Зачувати, що в правлячім таборі є сильна тенденція утворити одностайний уряд, на чолі якого станув би марш. Пілсудський. Далі деякі кола домагаються розвязання сойму, октроювання конституції й опертя політ. життя на повищих основах. Та є чутки, що марш. Пілсудський противний таким комбінаціям.

—o—

За висловлення заяви недовіря марш. Дашинському.

На першому місці засідання сойму з 20. березня є внесення пос. Західного на висловлення заяви недовіря марш. Дашинському в звязи із знаними вже енунціяціями марш. Дашинського в останніх тижнях після виступів і заяви з сойм. трибуни послів славянської меншости. Внесення це є висловом невдоволення з приводу становища, яке заняв марш. Дашинський супроти українців і білорусів. Голосування це викликає зацікавлення, бо всі памятають іще, що марш. Дашинського вибрали ліві партії, центр і клюби непольських народів, а ББ. голосував за кандидатурою Бартеля. Тепер ББ. голосуватиме мабуть за Дашинським.

—o—

Справа бувш. мін. Чеховича.

На засідання сойму 20. березня прийде внесення соймової бюдж. комісії як слідчої в справі відповідальности бувш. мін. скарбу Чеховича перед держ. трибуналом. На основі конституції до ухвалення такого внесення соймом потрібна кваліфікована більшість 3/5 голосів при присутности більш половини зак. числа послів. Кажуть, що ББ. голосуватиме за внесенням лівих партій, бо стоїть на становищі, що держ. трибунал зовсім реабілітує бувш. мін. Чеховича.

Пос. Вальницький в Берліні?

А. Всх. повідомляє: В звязи з постановою сойму про видачу пос. Бітнера, Варського та Вальницького за виступ їх підчас процесу білоруської „Громади“ в травні м. р. поліційні власти ствердили, що посол Сельробу Вальницький від кількох днів є в Берліні.

—o—

—o—

Перед виборами в Італії.

Приготовна акція до виборів в Італії, що відбудуться в найбл. неділю, не має ніяких познак передвиборчої боротьби. Стараються зєднати лише якнайбільше горожан, що взяли би участь 24. березня в голосуванні, віддаючи голоси на листу 400 урядових кандидатів. Кандидати розїхалися у рідні місцевости, а передтим візвали населення взяти участь у голосуванні

—o—

Стан облоги в Еспанії?

Французькі часописи повідомляють, що положення в Еспанії дуже критичне. Загальне обурення викликало зачинення на 1½ року мадридського університету. Є чутки, нібито уряд Прімо де Рівери задумує завести стан облоги в цілій Еспанії.

—o—

Повінь у Бесарабії.

Тому, що сніг скоро топиться, повінь у Румунії прибирає страшні розміри. В Бесарабії вода залила величезні полоси та заподіяла значні шкоди. Деякі дільниці Кишенева під водою, комунікація відбувається човнами. На деяких залізн. шляхах, залитих водою, комунікація перервана.

—o—

Кельоґ вибирається в Европу.

З Вашингтону повідомляють, що бувш. держ. секретар Кельоґ вибирається в подорож по Европі, як лише урядування передасть свому наслідникові Стімсонові.

Ювилейний вечір „Сокола-Батька“.

Фахова оцінка

Перший вхід усіх учасників і учасничок на естраду отворили члени „Сокола“ і старші учениики в руханкових одностроях, знаних нашій публиці зперед війни. Новість в одностроях запродукували старші учениці, які на місце давніх шведських штанів і блюзок, що гамували свободу рухів, виступили в коротких півштанцях та білих бавовняних трикотових сорочках. Інші відділи, кожний зокрема, мали однострої відмінні від національного однострою аж до легкоатлетичного. Вхід гусаком дав спромогу підчас переходу берегом естради обсервувати кожного руховика зокрема. На загал похід презентувався добре, так, що лише декотрі учасники не змогли на такім короткім просторі вложитися в темпо маршу.

Після привітної промови зачалися вправи. Вправи палицями укладу Т. Білостоцького, не дуже скомпліковані, виконало задля недостачі місця лише 6 членів без ошибки. Новістю був ритмічний танок 6 малих дівчат в народніх одностроях, що випав дуже добре при великім заінтересуванні глядачів. Вправи жіночого відділу служниць в числі 16 вправляючих під проводом І. Левицької відзначалися простотою. На лицях учасничок першого в історії сокільства виступу такого відділу видно було напруження уваги, щоби своє завдання сповнити якнайкраще. Та трема не дала деяким учасничкам спромоги точно опанувати рухи і їх темпо. Вежі молодших учеників у числі 12 випали дуже складно; не диво, що кожна вежа укл. М. Тріля стрічалася з грімкими оплесками публики. З цих хлопців виростуть добрі Соколи. Потім молодші учениці запродукували вежі на коні укл. проф. С. Гайдучка знаменито. Сенсацію викликало витягнення малими ручками тяжкого коня з кута й уставлення його на етраді та відставлення його по вправах назад. Слідно, що праця „С.-Б.“ дає й наймолодшим розвій фізичної сили.

По перерві виступив відділ старших учениць в чорних спортових одягах у вільних вправах мужеських (наслідування двигання тягарів і мет диском). Показ тих вправ, уложених проф. С. Гайдучком для мужчин, доказав, що того роду вправи не можуть становити відповідної теми для жінок. Усі рухи, хоча дуже складні й гарні, були по жіночому заокруглені, подобаючи на балетову пантоміну, підчас коли тема вимагає різких, наглих і твердих рухів мужчин. Легкі вправи шабельками найменшого сокільського доросту і укладом М. Тріля і прецизним виконанням викликали у глядачів заінтересування та признання. Старші учениці у спортових строях із гарними моноґрамами, вишитими на переді руханкових сорочок, запродукували комбінацію ритмічного походу в будові трудних веж без приладів та образових еволюцій в укладі тіла при ритмічному танці і скомбінованих оборотах укладу п. О. Суховерської. Ця точка, як своїм укладом, так і виконанням становила прикрасу всіх жіночих вправ цього вечора. З вправ на приладах бачили ми вправи старших учеників на коні та членів на поручах. Одні і другі виказували велику справність, а заразом і значну фізичну силу. Численно зібрана публика могла бачити на напружених мязах вправляючих, що зручність, сила і відвага не приходять так легко: їх треба добувати тяжким трудом, але вони дають за те красу і здоровля тіла й гартують волю та здоровля людини. Вечір замкнено зручними і дуже трудними вежами, виконаними під проводом Т. Білостоцького.

Всі точки приймала публика безнастанними оплесками, які свідчили про чимраз більше заінтересування українського громадянства пекучою справою фізичного й духового виховання нації. З нашого боку звертаємо увагу настоятелів вправ на те, що більше уваги в поході на додержування кроку та більше веселости й бадьорости на лицях вправляючих значно збільшилиб гарне враження подібних попписів. Також вказано булоб, щоби на сокільських виступах грала краща музика.

Присилайте негайно коляду та списки громад і гуртків, що колядували на „Рідну Школу“, щоби втягнути їх у загальний список повітів і громад, який ладить до друку Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10

На оселю для робітників пера.

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові зважилось на сміливий крок: воно купило площу з готовою мурованою хатою в Ямнім (біля зал. зупинки Камінь Довбуша) з метою створити там літню (і зимову) оселю для робітників пера, що потрібують піддержки для свого здоровля. Хата з 6 кімнатами і 1600 сяжневою площею коштуватиме до 3.500 дол. Товариство підписало вступний контракт, заплативши частину цієї суми, а решту ціни купна має заплатити на протязі квітня 1929.

Вам, здається, відомий стан сучасного українського письменства та доля наших робітників пера. Ні наші письменники, ні журналісти не в силі жити зі своїх гонорарів.

Те єдине, що залишиться колись майбутнім поколінням, як слід нашої сучасности — друковане слово, нині у нас знехтоване і родиться в дуже важких умовинах. Ніхто не думає нині над поправою долі робітників пера.

„Товариство письменників і журналістів ім. І. Франка" хоче дати їм бодай скромний захист, де вони раз у рік могли би відпочати та зміцнити свої сили й нерви.

Може ця оселя стане засновком нового осередка, який обєднає письменників і журналістів ріжних напрямків і світоглядів і причиниться до розбудження живішого культурного руху в Галичині.

Почин зроблений. Наші інституції склали поважніші жертви на купно згаданої оселі. Звертаємось оцим до Вас Громадяни, яким не байдужа наша література та преса, з проханням, причинитись яким більшим датком на згадану ціль.

Жертви пересилати на книжечку ч. 1141. „Земельний Банк Гіпотечний" у Львові, вул. Підвале ч. 7., або до адміністрації „Діла" Ринок ч. 10.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич.** вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої). Тел. 59-60. 1258 2?-?

— **Наказ до всіх Соколів!** При надходячій повені мають усі Соколи безумовно взяти діяльну участь у ратунку загроженого населення та його майна. Соколи в незагрожених місцевостях мають вислати ратункові чети до сусідніх або й дальших осель наражених на небезпеку виливу рік. Ближчі подробиці акції подають „Сокільські Вісти". — Старшина „Сокола-Батька".

— **Весняні повені.** Надмірні цьогорічні сніги вже розлились у повінь у ріжних частинах світа. Прийшли вже перші звістки, що на правобережній Україні ріки вийшли з берегів. Дніпро ще не розлився, але відомо, що навіть при трохи несподіваній весні, він заливає постійно деякі села та побережа міст. Наддунайські міста лякаються за Дунай. Околиця Будапешту вже загрожена водою в деяких пунктах. Маріца спричинила в Болгарії величанські шкоди. У Канаді, в стейті Онтеріо — повінь приняла великі розміри. У стейті Георгія вже є людські жертви повені. У стейті Алабама заведений у деяких містах стан облоги, щоби карати немилосерно грабіж, яка повторяється серед населення при стихійній паніці.

— **Виїзд хору зі Львова.** Як довідуємось, Наддніпрянський Хор (бувша частина хору Д. Котка), який виступав у кіні „Кольосеум" після інциденту описаного нами цими днями, виїхав із Львова на провінцію з концертами, покищо в напрямку Поділля.

— **Трагедії без кінця.** У Львові на Личаківській 40 помер неждано 14-літній гімназист А. Поврозчік від мізкової поразки; причиною смерти мало бути його побиття мамою залізним прутом у люті, що приніс лихе свідоцтво. — В Угнові 24-літній Саломон Віцер підрізав собі горло у приступі шалу, тому, що його наречена, львівська дівчина, поводилась з ним дуже холодно. — У Мразниці Іван Гнатковський розрубав сокирою голову Петрові Денисові за те, що той звів його малолітню доньку.

— **Ріжні вістки.** Американська фірма „Фрейн" у Шікаго підписала договір у Ленінграді щодо висилки туди 16 американських інжинірів для праці при будовах „чорної" металюргії. — Пруський уряд рішив вибудувати памятник Айнштайнові в Потсдамі. — 11-го ц. м. минуло 227 літ від дня виходу в світ першого денника в Англії „Дейлі Карент". — У Вашінгтоні переловили дипльоматичне авто з кількома скринями лікерів, призначеними для одного зі закордонних представників. — Між Льондоном і Парижем пропав цінний пакет, в якому були смарагди та сафіри вартости 600.000 фр. — Статистика льондонської поліції стверджує, що за останній рік згинуло на вулицях 1177 осіб; у 1927 р. — 1065, в 1926 — 1033, в 1925 р. — 804 осіб; себто, що разом зі зростом числа авт. росте і скількість смертельних випадків. — У Парижі дістав ордер „Почесної легії" поліцай Емвер, ще молодий, що за короткий час своєї служби переловив 1000 злодіїв і злочинців. — З ню-йорської прилюдної бібліотеки вкрали копію картини Леонарда да Вінчі „Джіоконда".

— **Смерть письменника.** У Варшаві помер у 66 р. життя відомий польський поет і критик Антін Лянге. Лянге належав до рідких енциклопедичних умів і невтомних перекладчиків з усіх світових літератур. Знаючи кільканацять мов перекладав він Шекспіра та Шелі, Бодлера, Кардуччі, Зоріля, одним словом не тільки визначних поетів з усіх західно-европейських літератур, але й великі епопеї Азії. У добі модерністичного „Життя" виявив він себе талановитим поетом, зголом писав повісти та новелі („Тризна", „Четвертий вимір", „Ельфрида"), що визначувались непересічними ідеями, але не мали власного індивідуального тону. Постійна принагідна праця для заробітку і надто широкий обсяг праці не дали йому зосередитись в одному напрямку і залишити твори тривкішої вартости.

— **Чудак осмішив королівство.** У Словаччині найшовся чудак, Вінцо Михалюс, що одного дня проголосив у Тренчині самостійність Словаччини, а себе головою її державної ради. Зробивши це, виїхав до Відня, а ріжні уряди повідомив документами про нову державу. Міська управа Тренчина дістала за якийсь час пакет від королівства Сіяму, яке, як личить в офіціяльній формі, висловлює своє вдоволення, що Словаччина стала самостійною. Під цим документом підписаний міністр закорд. справ Сіяму. Документ находиться тепер у міністерстві закорд. справ у Празі, де урядовці певно щиро з нього сміються.

— **Чи Дарвін мав рацію?** Французький антропольоґ професор Бувіо виїхав до південної Америки і там у лісах Ріо Кататумбо вбив дивну мавпу, досі невідомої породи. Голова її нагадує своєю будовою людський череп, а кадовб — ґіббона. Руки та ноги подібні до рук і ніг оранґутанга, хоча є між ними деяка ріжниця. Хвіст мавпи на півтора метра. Бувіо вважає цю знахідку сензаційною: тим „кільцем" між переходом в еволюції від мавпи до людини, про який писав Дарвін, а якого досі надаремне шукали.

— **Примхи великого князя.** Наслідник англійського престолу придбав своїм останнім виступом знову кільканацять рядків у рідній та закордонній пресі. Уельський князь явився на святі бой-скавтів у смокінґу, мягкім ковнірці і ясно-сірім... светері замісць камізольки. Льондонські чепуруни відчули в воздусі подув паніки. Коли князь падав на перегонах з коня, не було більшого схвилювання. Репортери звернулись негайно до кравців за інтервю. Всі вони однозгідно погодились з думкою такого одного кравецького короля: „Ми звикли до княжих примх, але категорично протестуємо проти комбінації смокінґа зі светером. Уельський князь може вдягнути під фрак навіть вовняну домодільну камізольку і цим не підірве своєї поваги. Але кожний інший джентельмен не може дозволити собі на таку свободу без ризика осмішення себе".

— **Стрижії і докторат.** Стейт Небраска (Півн. Америка) готов приняти сенатський внесок, щоби встановити для стрижіїв високий ценз освіти — скінчену середню школу. А ті, що вчать цього фаху і викладають на фризієрських курсах повинні мати університет з докторатом. Невідомо, які причини таких високих домагань: чи університетська освіта таки розвиває хист стриження та голення, чи може ця освіта потрібна мистцям гребеня та ножиць до інтеліґентної розмови з клієнтами, які нудяться сидячи бездільно. На кожний випадок з такої ідеї міг би скористати в нас неодин з докторатом, якби міг стати єдиним і безконкуренційним власником першої української „чепурні" у Львові.

— **Кінова марнотратниця.** У найвищім суді в Ню Йорку ведеться процес про крах банку Джон Льок і Спілка. Головний директор цієї інституції Льок обвинувачений у розтраті скромної суми 8 міліонів долярів. Як він зумів „пустити" такі гроші? На це він дав просту відповідь: на кінову артистку Педжі Джойс. Він кохався в ній рік і цей час вистачив, щоби міліони обернулись у крах. Педжі Джойс має манію видавати гроші, а Льок пробував цю манію заспокоїти. Він купив для неї авто з радіятором з чистої плятини та золотими ручками, бриліянтовий нашийник, рукавички з бриліянтовими ґудзиками, щодня нову сукню і оплачував 25 осіб служби довкола цієї кінової зорі. Джойс має 27 літ і розвелась досі вже з 5 мужами, з яких кожного зруйнувала. Має з чого на старість писати спомини!

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ. (Композиторський Вечір Василя Безкоровайного). Заходом Тернопільського „Бояна" відбувся дня 9. березня п. р. композиторський вечір В. Безкоровайного. Ріжнородна програма вечора, виключно з творів ювилята, виконана силами членів „Бояна" вповні вдоволяючо. Солісти: п-ні М. Гірнякова і п. О Клодзінський збирали заслужені оплески. Сам композитор знаний піяніст, виконав фортепянове сольо. Хори, хоч переважно з нових сил, виказали значні успіхи та оправдують надію на віднискання „Боянови" колишньої слави. Жіночому хорови проводила п-і О. Соневицька, а мішаним хором в заступстві диріґента, п. О. Сінк. Фортепяновий супровід виконав п. Д-р М. Соневицький. Від місцевих товариств і співацьких гуртків обох наших ґімназій зложено устні привіти, а з цілого краю наспіли привіти від усіх співацьких і музичних товариств та визначних осіб музичного світа. У першому привіті, від тернопільського „Бояна", голова Товариства п. Остап Сінк подав коротку біоґрафію ювилята, плоди його творчости та характеристику його творів. Ми довідались, що композитор, який власними силами добув собі музичне знання, творить дуже богато для нашої музичної культури. Друком видано вже його 74 твори, а около 40 має він ще в рукописах. Це неабияке богацтво для музичної літератури, обіймаюче всі галузи, як з вокальної так і з інструментальної ділянки. Під оглядом мельодичним і змістовим мають його твори характер виразно національний і в тому їх велике значіння для нашої національної музичної культури. По виконанні програми вечера п. В. Безкоровайний у сердечних словах подякував за щирі привіти та участь громадянства у святі, радіючи, що цей вечір є доказом не лише признання для його праці, але й громадним проявом зрозуміння ваги музичної культури для нашої нації, яка вслухуючись у гармонію співу і музики засвоїть цю гармонію і в громадянському житті. Загальне враження цього вечера прегарне. Воно дало нам нагоду забути злобу дня та збудило бажання чогось вищого та кращого.

Учасник.

Зі спортового життя.

Терміни розгривок „України" за мистецтво львівської А і Б кляси.

Не ласкава в цьому році весна для наших спортовців. Коли в західній Европі, а навіть в корінній Польщі, вже від двох неділь відбуваються змагання, Львів усе ще окутаний горами снігу і скоріше можна мріяти про лещета, як про копаний мяч.

А всетаки, як добрий господар знає, що за день-два таки прийдеться вийти в поле з плугом і лагодиться до цього, так і спортовці вже заздалегідь обмірковують і укладають плян своєї праці на будучий сезон.

Спортове Т-во „Україна" задумує вести цього літа три секції: копаного мяча, легкоатлетичну і пливацьку. Секція копаного мяча висилає цього року три дружини до змагань за мистецтво львівської А, Б і Ц кляси. Терміни змагань А і Б кляси вже вильосовані і подаємо їх ось тут до відома загалу.

А кляса: 7. 4. Україна—АЗС., 14. 4. Україна—Погонь І Б, 21. 4. Україна—Польонія (Перемишль), 28. 4. Україна—Гасмонеа, 3. 5. Яніна (Золочів)—Україна, 5. 5. Лехія—Україна, 9. 5. Ревера (Станиславів)—Україна, 19. 5. Гакоаг (Станиславів)—Україна, 20. 5. Погонь (Стрий)—Україна, 26. 5. Україна—Чорні І Б, 30. 5. Україна—Ресовія (Ряшів).

Б кляса: 21. 4. Україна II.—Чорні III., 28. 4. Погонь III.—Україна II., 3. 5. Лехія II.—Україна II., 5. 5. Гасмонеа II.—Україна II., 9. 5. АЗС II.—Україна II. Другу частину розгривок в А і Б клясі і цілої Ц кляси подамо пізніше. Де Україна подана на першому місці, тоді є господарем змагань.

Як бачимо, змагання А кляси відбудуться цього року в одній групі. Правда, розіграти в одному сезоні 22 змагання за мистецтво — це річ не легка, одначе ті, що вирішували цю справу, кермувалися тим, що це є більше справедливо, бо сліпий жереб може рішити, що найсильніший в одній групі буде слабший від найслабшого в другій групі. Не богато до цього бракувало в минулому році, коли Україна, яка була в своїй групі на другому місці з кінця, перемогла легко АЗС, претендента до мистецтва другої групи в тій самій класі. В 1929 році спадуть до Б кляси три клюби. Маймо надію, що Україна, скріплена в цьому році кількома новими грачами, буде гідно боронити своїх барв і репрезентувати як слід український спорт.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 20-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б.“.

Четвер 21-го, г. 7·30 веч. „Борис Годунов“ (40 % знижки).

Пятниця 21-го, г. 7·30 веч. „Два пани Б“.

Кіна.

„Аполльо“: „Райський огород“.

„Лев“: „У крутіжі Парижа“ з Ліль Даговер.

„Оаза“: „Останній приказ“.

„Палас“: „Йошівара — кут розкошей“, Бриг да Гельм і „Через гріх до щастя“, Л. Гарвей.

„Пан“: „Уланські любощі“.

„Фатаморгана“: „Сторожі чесноти“.

„Химера“: „Студентський фліpт“ або „Геройка зрени“.

Програма радіо.

Четвер 21-го.

Льондон (358). 20·45 Концерт орхестри.

Париж (1745). 19·30 Концерт орхестри Льоватеі. 18·45 Пате. 20·30 Концерт.

Берлін (475,4). 20·00 Концерт з салі Райхстагу.

Мюнхен (536,7) 19·30 Концерт М. Кравса.

Відень (519,9). 16·00 Квартет. 20·00 Симфонічний концерт.

Штутгарт (321,2). 22·30 Камерний концерт.

Лайпціг (361,9). 21·25 Концерт радіо-орхестри.

Будапешт (554,5). 17·45 Російські балалайки. 19·05 Мадярські пісні з циганською капелою. 22·40 Джезбенд.

Москва (1450). 16.00 Симфонічний концерт.

Харків (477). 16·30 „Наша сонячна система“ відчит. 17·00 „Про гіпнозу“. 18·00 Камерний концерт. 18·30 Опера.

Варшава (1385,7). 17·55 Камерний концерт. 22·30 Дансінг.

Пятниця 22-го.

Льондон (358). 14·00 Музика з готелю Мей-фер. 20·45 Радіокабарет. 23·20 Англійські пісні (спів). 0·15—1·00 Музика до танців.

Париж (1744). 12·30 Концерт орхестри Ґаіна. 15·45 Концерт.

Берлін (475,4). 20·20 Старонімецькі народні пісні.

Мюнхен (536,7) 20·00 Концерт мандолістів і гітаристів. 21·00 Концерт з Гааса.

Відень (519,9) 17·30 Сучасна музика. 20·15 Оперетка Цігера „Три бажання“.

Лайпціг (361,9). 20·00. Вечір віденських вальсів.

Будапешт (554,5). 17·25 Концерт.

Москва (1450). 16·00 Етнографічний концерт. 20·00 Літературна пятниця.

Харків (477). 19·30 Музична трансляція.

(1680) 17.00 Курс української мови. 19·30 і 20·30 Концерт для націон. меншостей.

Варшава (1385,7). 20·30 „Весілля при ліхтарні“ оперетка Офенбаха. 22·30 Музика з Брістолю.

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти“ та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Гримайлів:
21.III. Казка Старого Млина.
22.III. Два злодії.
23.III. Вихрест.
24.III. Ой не ходи Грицю.

Товсте:
24.III. год. 3 попол. Маруся Богуславка.

Хоростків:
25.III. Маруся Богуславка.
26.III. Вій.
27.III. Казка Старого Млина.

Будзанів:
28.III. Маруся Богуславка.
29.III. Вій.
30.III. Вихрест.
31.III. Казка Старого Млина.

Теребовля:
1.IV. Базар.

Тернопіль:
2.IV. Базар.
3.VI. Воскресення.

В четвер, дня 21. III. 1929 р. о год. 7. вечером відбудеться в лабораторії Наукового Товариства ім. Шевченка вул. Чарнецького ч. 24/I пов. відчит Д-р Музики п. н. Сьогоднішний стан бактеріольогії і серольогії Люес. 1—1

Оголошення. Старшина „Сокола-Батька“ подає отсим до відома всім заінтересованим Т-вам і школам, що бажають користати з площі „Сокола-Батька“ в 1929 р., що в цій справі треба вносити подання до канцелярії „Сокола-Батька“, вул. Руська ч. 20, до дня 15. квітня ц. р. Всі Товариства, що внесуть подання, вишлють управнених відпоручників на день 16. квітня н. с. в год. 7. вечером на спільне засідання в канц. „С.-Б.“ в цілях розділу площі — **Старшина „С-Б“.** 1654 1—1

Зі спортового Т-ва „Україна“. В суботу 23. ц. м. відбудеться в домівці Союзу Українських Купців (Підвалля 9) дискусійний вечір на спортові теми. Започаткує дискусію тов. Е. Чучман. Вступ вільний. Початок в 7. год. вечером. — **Видїл.**

На політичних вязнів прислав на адресу ред. „Діла“ 30 бельг. франків п. Мулькевич з Ліжу в Бельгії. Це збірка між робітниками Seraing-у и першиx загальних зборах „Української Громади“.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

МОДНІ бранзолєтки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровскі-Розважевскі, Львів (Готель Жорж). Тел. 7—79. 1366 36-?

НЕГАЙНО до заміни парох я Купашів, п. Болшівці 16·0 дум. 75 морґів доброго ґрунту, будинки нові. — Зголошення на місці. 1639 2—3

КНИЖЕЧКУ військову, видану через П. К. У. в Рівнім на імя Степана Пиндяка с. Йордонима з річника 1892, що згоріла в 1925 році, уневажнюється. 1642 2—3

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ГИМН Я. Ярославенка на мішаний хор в легкому укладі, партитура з поданими голосами за 2·— зол. висилає кожна книгарня. — „Торбан“, Львів, вул. Осолінських ч. 6. 1615 3—0

ГОДИННИК ВАШ буде найлiпше направлений у найбільшій годинникарській робітни Івана Зельтенрайха Львів пл. Марійська ч. 5. З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 1 6 49-?

УНЕВАЖНЮЮ свідоцтво зрілости видане в 1925 році. — Іван Покладок, уродж. в Поповичах, пов. Перемишль. 1654 1—2

АДВОКАТСЬКИЙ конціпієнт шукає посади. — Зголошення: адв. М. Балтарович, Золочів — для Д-ра К. Т. 1650 1—3

ЗДІБНОГО (у) інструктора (ку) на кілька місяців негайно потрібно підготовити дівчата до IV. кл. гімназійної. — о. Юрій Боднар, Яйківці, п. Журавно. 1649 1—2

ПОВІДОМЛЯЮ п. Адековича, перебуваючого в Дрогобичі, що його брат Иосиф Адекович, стріл. Української Гал. Армії помер дня 30. листопада 1928 р. Похорон його відбувся дня 2. грудня т. р. в селі Ганчанець округ Стропків Словаччина. **Карло Федорович.** 1—1

СТАРШИЙ кавалер з торговельною практикою, пошукує панни, котра допомогла б відкрити торгівлю. — Листи до Адміністрації „Діла“ під 1651 „купець“. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Піднаєм буфету на площ „С-Б“.

Старшина „С-Б“ піднаймe посторонним особам перекусню (буфет) на рік 1929 на площі „С-Б“. Подання належить вносити до дня 14. квітня 1929 р. до канц. „С-Б“. Пізнійше внесені подання не будуть узглядненi. 1655 а)

Старшина „С-Б“.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.